

Första läsningen: **Apg 3:13-15, 17-19** (*Vägvisaren till livet dödade ni, men Gud har uppväckt honom från de döda*)

Petrus har botat en förlamad man **i Jesu namn**. Folkmassan skockas kring honom och Johannes när de börjar sin kvällsundervisning i Salomos pelarhall. Alla stirrar på dem. Petrus förklarar vad Gud har velat visa med detta under: Jesus som de lät korsfästa – trots att Pilatus ville frige honom! – är verkligen *Vägvisaren till det eviga livet*, han har uppväckts av Gud. Folkets synd är ett oerhört misstag, man dödade *Livets furste* – men det skedde i okunnighet och kan därför förlåtas (jfr 4 Mos 15:27-31). Villkoret är att de tänker om och ångrar sig. Först måste de acceptera tanken att Gud valde att låta sin Messias tåla lidande och död för att bana vägen till uppståndelsen. Det är svårt, men Gud har redan förutsagt det hos profeterna. Petrus tänker på ställen som Jes 52:13 – 53:12; Jer 11:19; Sak 12:10; 13:7; Ps 22; 31; 34; 69 men även på alla de trogna förfädernas tålmodiga lidanden. Messias öde avtecknas hos *alla* Gamla förbundets hjältar (v. 18), i ett universellt mönster, i många färger.

Andra läsningen: **1 Joh 2:1-5a** (*Han är det offer som sonar våra synder och inte bara våra utan hela världens*)

Jesus för vår talan inför Fadern i himlen. Det ord som används här ("talesman") betyder försvarare, *Bibel 2000* översätter det med "hjälpare". I Joh 14:16 talar Jesus om *en annan hjälpare* som han ska sända kyrkan från Fadern (samma ord används i båda fall). Därmed menas den helige Ande. Anden och Sonen är som Faderns händer. Vi ska inte känna oro, Gud verkar för oss, på jorden och i himlen. Jesus är beredd att bära våra synder, till och med de kommande som ännu inte begåtts (v. 1). Mot en så stor kärlek får vi aldrig synda! Jesus är *både* vår advokat inför Gud *och* det offer som försonar – ett tema som utvecklas starkt i Hebreerbrevets kap. 9-10. Vi ser: påskens händelser driver den kristna teologin framåt, processen pågår än idag.

Evangelium: **Luk 24:35-48** (*Detta är vad skriften säger: Messias skall lida och uppstå från de döda på tredje dagen*)

Den kristna teologin börjar inte med Petrus predikan utan med den märkliga främlingens bibelförklaringar för dessa två besvikna lärjungarna på vägen mot Emmaus. De hade annars gett upp allt hopp om sin Messiaskandidat. Tillbaka i lärjungarnas gemenskap visar han sig igen, men får se skräckslagna ansikten kring sig som tror att han är ett spöke. Den uppståndne Jesus måste påminna sina vänner vad han har undervisat dem om – som en trött kateket! (v. 44). Hans närvaro öppnar deras sinnen (= ger dem insikt, v. 45). **Jesu hjälp behövs** om inte Bibeln ska verka främmande, skrämmande, spöklig. Be om denna hjälp när du öppnar Bibeln!

MÅNDAGEN I TREDJE PÅSKVECKAN

Första läsningen: **Apg 6:8-15** (*De kunde inte hävda sig mot visdomen i det han sade*)

Förföljelsen av urkyrkan ökade gradvis. Först varnades och hotades apostlarna (Apg kap. 4), sedan piskades de (Apg kap. 5), nu planeras det första mordet på en kristen. Som diakon skulle Stefanos ta hand om de grekisktalande judekristna (Apg kap. 6:1-7). Dessa var nyinflyttade från *diasporan* (= judiska församlingar i ”förskingringen”, dvs. i främmande länder). De hade satsat allt för att leva och dö nära de heliga platserna och hade här anslutit sig till kyrkan. Irritationen bland övriga diasporajudar måste ha varit stor när de gick över till de kristnas ”laglösa sekt”. Vi möter här för första gången **Paulus**, som ännu kallas för Saul. Han var diasporajude från Kilikien (Apg 21:39) och tycks tillhöra den synagoga som omnämns här (v. 9). Diakonen Stefanos predikan chockade den unge fanatikern. Det är nog Paulus egna minnen vi får del av när Lukas berättar att Stefanos ansikte *var som en ängels* (v. 15), dvs. det strålade som Moses ansikte när han hade talat med Gud (2 Mos 34:29 f; jfr Dan 3:25, i katolska bibelutgåvor = Dan 3:92). Saul är desperat: det här får inte vara sant! Kan Stefanos inte stoppas med argument måste han dö!

Evangelium: **Joh 6:22-29** (*Arbeta för den föda som består och skänker evigt liv*)

När Jesus hade gett mat åt de fem tusen (Joh 6:1-15) såg lärjungarna honom komma gående på sjön (Joh 6:16-21). Det är bakgrunden när nu *Kristi eukaristiska tal* börjar (= resten av kap. 6). Häri ges kärnelementen i vår tro på **Jesu verkliga närvaro** i eukaristin (*Katolska kyrkans katekes*, nr 1373-1377). Johannes kallar här Jesus för ”Herren” – det gör han annars bara efter uppståndelsen. Vi hör om bröden till folkmassan som Jesus *hade läst tacksägelsen över* (v. 23). Det grekiska ordet för tacksägelse är just *eukaristi* – Johannes vill att vi ska tänka på vår egen mässa: **Jesus själv skulle bli ett nytt bröd från himlen som ger evigt liv**. Hur? *Människan skall inte leva bara av bröd, utan av varje ord som utgår ur Guds mun*, sade Jesus när han led hunger i öknen (Matt 4:4; jfr 5 Mos 8:3; Vish 16:26). Hos Markus läser vi att Jesus ensam tog avsked av folkmassan (Mark 6:45). Här verkar dock ingen veta vart han tagit vägen – det är nästan som när den Uppståndne firar eukaristin i Emmaus och försvinner omedelbart ur deras åsyn (Luk 24:30-31). Folket ville ha fysiskt bröd. Vi också: Vi ber om det varje dag i bönen *Fader vår*. Men vi är tröga att uppsöka mässan och *den föda som består och skänker evigt liv* (v. 27)! Gud Fader har satt sitt ”sigill” på Jesus (v. 27, = Gud har bekräftat honom genom undergärningar). Att vi tror på honom är *Guds verk* (v. 29), tron är en **nådegåva** vi inte själva kan ”presteras”. Men tron är också svaret på frågan vad vi ska *göra* (v. 28) och alltså en **gärning**, en *samverkan* mellan oss och Gud (*Katolska kyrkans katekes*, nr 153-155). I Bibeln är tro ett *aktivt* svar på Guds nåd. Aldrig ger vi det svaret tydligare än när vi med kärlek och hopp **tar emot hans kropp och blod**.

Var och en måste pröva sig själv, sedan kan han äta brödet... (1 Kor 11:28).

TISDAGEN I TREDJE PÅSKVECKAN

Första läsningen: **Apg 7:51 – 8:1a** (*Herre Jesus, ta emot min ande*)

Det långa försvarstalet som diakonen Stefanos håller inför Stora Rådet här i Apostlagärningarnas sjunde kapitel slutar i anklagelser som har klangen av Gamla testamentets strängaste profeter. Tonen är ännu skarpare än apostlarnas inför samma åhörare tidigare (jfr Apg 4:8-12, 19-20; 5:29-32). Läget blir livsfarligt för hela urkyrkan, och det har säkert funnits de som ångrade att apostlarna diakonvigde den unge bråkstaken! Mordet på den helige Stefanos inleder en våg av blodig förföljelse mot de första kristna. Författaren drar tydliga paralleller till Jesu död: både Jesus och Stefanos anklagades för blasfemi, dömdes till döden av rådet, såg framför sig den kommande uppfyllelsen av profeten Daniels profetia om Människosonens framträdande på himlens moln (Dan 7:9-14), de bad att Fadern respektive Jesus skulle ta emot deras ande och att fienderna skulle bli förlåtna (jfr med Lukasevangeliet kap. 22-23). Stefanos död är en vändpunkt i urkyrkans historia. De flyende kristna sprider på detta sätt budskapet överallt, precis som Jesus hade sagt – ”i hela Judeen och Samarien och ända till jordens yttersta gräns” (Apg 1:8) – och resten av Apostlagärningarna vill visa hur detta gick till. **Så styr den Uppståndne allt som sker.** Stefanos dör inte förgäves: han gör ett outplånligt intryck på den unge Saul, alias Paulus, och just han – *ärkeförföljaren* – blir Guds utvalda redskap från och med kap. 9. Den värtalige diakonens röst dränktes i mängdens rop från alla håll när de kastade stenar ner i gropen på honom. Men så fick evangeliet vingar – och bars ända fram till dig i dag!

Evangelium: **Joh 6:30-35** (*Det är Fadern som ger det sanna brödet från himlen*)

Precis som med den gåtfulla *kopparormen* (Joh 3:14; 4 Mos 21:4 ff) ges här en överraskande tolkning av ett ställe i Gamla testamentet: *Han gav dem bröd från himlen att äta* (v. 31) – Jesus citerar Ps 78 (v. 24), som lovprisar Guds storverk i sitt folk i forna tider, särskilt *manna-undret*, då han lät dem finna mat i öknen (2 Mos kap. 16), men även att Herren *klöv havet och förde dem igenom* (Ps 78:15). Nu har Jesus själv precis vandrat på sjön och visat samma makt över naturens krafter, och han har gett folkmassan mat på mirakulöst vis. Många räknade med att när Messias kom skulle just manna-undret upprepas och alla bli mätta. Psalm 78 beskriver hur otacksamt det gamla gudsfolket var, trots Guds godhet, och hur de drog straffet över sig. De som nu såg Jesu underverk brydde sig också bara om det materiella. De fick mat och ville ha mer. De förstod inte att Gud ville öppna deras ögon: **frälsningen från synd och död är här.** Jesus har kommit för att reparera mänsklighetens brutna relation till sin Skapare. Den gåvan är långt mer värd än mat. Den ger evigt liv med Gud. Detta budskap manar till självinsikt – men omvändelse säljer dåligt! Folkmassan är inte ett dugg bättre än förfäderna, som vände Gud ryggen när de inte fick allt de ville.

Förgäves har jag slagit era söner, de har inte tagit varning (Jer 2:30).
--

ONSDAGEN I TREDJE PÅSKVECKAN

Första läsningen: **Apg 8:1b-8** (*De vandrade omkring och predikade budskapet*)

Vilka av dem som just nu genomför mord på kristna, river kristna hem eller bränner kyrkor någonstans i världen ska bli en ny Saul som omvänder sig och tjänar kyrkan i stället? Bara Gud vet. Saul, senare Paulus, ”trängde in i hus efter hus” (v. 3), han hade alltså adresslistor. Sådana får man fram genom förhör och tortyr. Saul agerade med fullmakt från översteprästen i ett stort område, han tvingade sina fångar att häda Kristus, och när man ville döda dem röstade han för det (Apg 22:4-5; 26:9-11). Vissa flydde inte. Trots polisrazziorna vågade några modiga män hålla *stor dödsklagan* (v. 2) över Stefanos, kyrkans förste martyr. Det var olagligt, eftersom mannen hade dömts i en offentlig domstol (var begravningen alltså en folklig protest eller demonstration?). Apostlarna flydde inte heller (v. 1), men utan tvivel höll de sig gömda. Mitt i denna förskingring får vi nu höra om diakonens Filippos förkunnelse. Samarierna välkomnar honom – ännu minns de Jesus (Joh 4:39-42). Många år senare är aposteln Paulus och läkaren Lukas gäster i Filippos hem (Apg 21:8 f), och det är väl så de fick höra om just denne Filippos färd under förföljelsetiden. Paulus och Lukas hade ständigt följe och eftersom Paulus var fruktad och de första kristna undvek honom, även efter hans omvändelse (Apg 9:26), fick Lukas nog inte veta så mycket om de övriga apostlarnas gärningar. Titeln på hans bok är aningen missvisande!

Evangelium: **Joh 6:35-40** (*Alla som ser Sonen skall ha evigt liv*)

Detta är starka personliga ord, vädjande, kallande. De hungriga och törstiga ska lugnt komma till Jesus, han ska mätta dem för alltid (Jfr Luk 6:21; Matt 11:28-30; Joh 4:14). Han är själv det utlovade mannat från himlen, ”änglarnas bröd” (Ps 78:25). Man ska komma till honom, vilket är det samma som att aktivt tro på honom, och ingen blir bortvisad (motbilden till judarna i Joh 9:34-35). Jesus är mån om den enskilde i flocken (jfr Matt 18:12), och det är hans uppdrag från Fadern. Så visar han vad en ansvarsfull förälder, kateket, kyrkoherde och biskop är. I centrum står Guds frälsningsvilja – Fadern vill att *alla som ser Sonen och tror på honom skall ha evigt liv* (v. 40). Hur kan man ”se Sonen” när man lever så lång tid efter Jesu himmelsfärd? Det svarar Jesus själv på: *Jag är livets bröd*. **Altarets sakrament** instiftades just för att garantera oss hans fortsatta närvaro som fysisk, kännbar, synlig verklighet. I mässan lyfts den konsekrerade hostian upp och församlingen får *se* Kristi kropp. Den som **ser** och **tror** att Jesus verkligen vill vara oss så nära med sin nåd, förlåtelse och frid har evigt liv. Varför? För att han eller hon *ger Guds kärlek rätt*: Jesus övergav aldrig sin flock utan är med den alla dagar tills tidens slut (Matt 28:20) – inte bara på ett andligt-abstrakt sätt, utan verkligt, på riktigt. *Tillbedjan inför det heliga Sakramentet*, dolt i tabernaklet eller utställt för tillbedjan, är att tro på och erkänna att **Jesus talar sanning** och att tyst **jubla** över det.

Du är med mig ... du dukar ett bord för mig i mina fienders åsyn... (Ps 23:4-5).

TORSDAGEN I TREDJE PÅSKVECKAN

Första läsningen: **Apg 8:26-40** (*De steg ner i vattnet och Filippos döpte honom*)

”Förstår du vad du läser?” (v. 30). Det kunde vara titeln på de här förklaringarna på KLNs hemsida! Filippos, en av urkyrkans sju diakoner (Apg 6:5), vill hjälpa en sökande främling att bättre förstå Guds ord, liksom KLN i dag vill hjälpa läsaren. Mannen arbetar nära den etiopiska (nubiska) drottningen och är därför av säkerhetsskäl *eunuck*, dvs. kastrat. Det avskyvärda stympanet var väl känt i antiken (Matt 19:12; Gal 5:12). Han äger en Jesaja-rulle, är på pilgrimsresa till Jerusalem och tror alltså på Israels Gud. Vi katoliker åker gärna på vallfärder men ännu viktigare är *den andliga resan längs Bibelns sidor* – inte minst för konvertiten! Där kan det hända att man som eunucken berörs eller störs av en vers och behöver hjälp. Guds ängel korsar vår väg i det ögonblicket. Eunucken lär oss att inte skynda vidare utan stanna upp och meditera över stället och be *Ordets tjänare* i kyrkan om förklaring. I Jes 53:7-8 läser han profetian om **Guds lidande Messias** som skulle komma. Filippos visar honom hur den förutsägelsen passar in på Jesus. Den troende främlingen måste ha berörts av Jesaja på ett annat sätt också: som kastrat kunde han enligt 5 Mos 23:1 aldrig upptas i Guds folk – fast han hade tron. Lagen ville visa att Gud avskyr snöpfung (och i vår tid sterilisering!). Men i Jesajas bok försäkrar Gud att även den som drabbats av ett sådant övergrepp har en plats i hans närhet (se Jes 56:3-8; jfr Vish 3:14). Messias eget ”öde” i Jes 53:8, som Lukas återger med uttryck från den grekiska bibelöversättningen Septuaginta (ordagrant ”Vem kan berätta om hans efterkommande?”), tolkades så att Messias skulle dö barnlös, vilket ger god mening åt vändpunkten i 53:10, där Gud mirakulöst ingriper och ger den döde Messias ”ättlingar” i efterhand. Möjligtvis visste etiopiern om denna tolkning och gladdes åt den. Den kastrerade mannen blev själv andlig fader till många: kyrkofäderna, bl.a. den helige Ireneus (100-talet) vet berätta att eunucken blev *Etiopiens apostel*. Lukas avslutar här avsnittet om evangeliets spridning (som sidoeffekt av förföljelserna) till människor utanför Judeen (Apg kap 6-8). Alla, oavsett bakgrund, får tillhöra det nya Gudsfolket, kyrkan. Lukas läsare ska inse att **dopet** och **tron**, inte omskärelsen och Moses lag, ger tillträde till Guds rike.

Evangelium: **Joh 6:44-51** (*Jag är det levande brödet, som har kommit ner från himlen*)

Så lätt och så svårt det är att tro på **livets bröd**! Ingen kan komma till förståelse av eukaristins djupa mysterium utan att Fadern *drar honom* (v. 44). Av egen kraft kan vi inte komma till denna tro – den är *alltid* Guds gåva. Inför eukaristin behöver vi ett barns öppenhet. Det öppnar sin mun för att matas av sin förälder (Mark 10:15). Gud *visar sig för dem som inte misstror honom* (Vish 1:2), allt blir enkelt (Ps 131). Jesu åhörare är hårda och orubbliga, ”vuxna” på fel sätt, liksom deras förfäder i öknen!

Jag är Herren, din Gud... Öppna din mun så skall jag fylla den (Ps 81:11)!
--

FREDAGEN I TREDJE PÅSKVECKAN

Första läsningen: **Apg 9:1-20** (*Han skall föra ut mitt namn till hedningar*)

Varje år den 25 januari minns kyrkan över hela världen *hela världens apostel* och hans omvändelse. Tack vara denna dramatiska händelse blev den lilla urkyrkan verkligen *katolsk*, dvs. *världskyrka*. Berättelsen återkommer flera gånger (Gal 1:15-17 samt Apg 22:6-11 och 26:12-18). Guds makt att göra gott är oöverträfflig: **Saul** som *rasade av mordlust mot Herrens lärjungar* (v. 1) förvandlas till det nya förbundets främste teolog, **Paulus**. Det finns inte och kan inte finnas något kristet tänkande utan hans undervisning. En tydlig parallell till denna händelse hittar vi i Gamla testamentet: David, den som Messias skulle härstamma ifrån, förföljdes av den rasande Saul (av Benjamins stam, precis som Nya testamentets Saul). Guds utvalde, David, ropade till Saul som hade tappat bort Guds välvilja: *Varför förföljer du din tjänare?* (1 Sam 26:18). Vår Saul inser nu som en blixtnöjs insikten att *Jesus är Messias, Davids son, och han själv är som Saul, sin namne från forntiden, den vilsegångna maktmänniskan*. En jordbävning krossar hans självbild. Det kan ha hänt något på vägen också. Den gick genom Galileen. Där mindes alla Jesus och allt gott han gjorde bara fyra-fem år tidigare. Ilskan mot Jerusalems aristokrati som fördömde deras galileiske landsman fanns kvar. Den tysta sorgen måste ha märkts på varenda krog som översteprästens betrodda agent vilade ut i. Detta gjorde nog visst intryck på Saul. Dessutom fanns det ett obehagligt störande minne om *godheten* hos Stefanos som nyligen stenades (Stefanus i Apg 7:54 – 8:1). Jesus sade att vi möter **honom själv** i alla de ”små” som tillhör honom (Matt 25:40). Sauls razzior hade kostat många liv bland dessa små (Apg 26:9-11). Därför frågar Jesus nu: *Varför förföljer du mig* (v. 4). Det som drabbar de kristna drabbar Kristus personligen.

Evangelium: **Joh 6:52-59** (*Mitt kött är verklig föda, och mitt blod är verklig dryck*)

Höjdpunkten i Jesu tal om den heliga eukaristin är här. Det går inte att missuppfatta vad han menar. Vi är förpliktade att **äta hans kött och dricka hans blod** om vi vill ha evigt liv. Är detta ätande bara en bild, en metafor? För vad, i så fall? Det kunde då endast vara en destruktiv, ond handling som åsyftades (se exempel på sådant språkbruk i Ps 27:2; Job 19:22; Mik 3:3) – inget som låter oss *leva i evighet* (v.58). Jesus menar det bokstavligt. Så uppfattas han tydligt också av åhörarna, och han gör inget för att ändra deras uppfattning (vilket han annars gärna gör när det finns missförstånd som i Joh 4:34; 11:14; Matt 16:11). Hela sex gånger i denna läsning bekräftar han högtidligt samma sak. Ja, det är yttersta allvar: Jesus tar inte tillbaka ett enda ord, även med risk att alla överger honom (se Joh 6:60 ff). Många äcklas – ren kannibalism? Apostlarna fattar nog inte heller mycket. Det gör de senare, i ljuset av Jesu död och uppståndelse, vid kyrkans altarbord: han är **verklig** närvarande i altarets sakrament (*realpresensen*). Osynlig för våra ögon, synlig för trons ögon.

Förslag till fredagsoffer: Be om att bättre **förstå** Jesus och hans kallelse av dig.

LÖRDAGEN I TREDJE PÅSKVECKAN

Första läsningen: **Apg 9:31-42** (*Kyrkan växte genom den helige Andens tröst och stöd*)

Sauls omvändelse till den kyrka han varit ute för att krossa måste ha sänt chockvågor i översteprästerliga kretsar. En period av fred för kyrkan i hela provinsen börjar. Utan Saul fungerar hatkampanjen tydligen inte. Eller så har man plötsligt fått annat att tänka på: vi är förmodligen i år 36 e. Kr. – året då Pilatus avsätts, Kajafas avgår och Herodes råkar i krig med nabateerna, imperiets arabiska grannar i öster. År 37 tillträder en ny romersk kejsare, den galne Caligula, ”Lilla Stöveln”, som snart kräver att en pelare med hans bild ställs upp i Jerusalem. År 39 skakas landet av protester mot denna provokation (Mark 13:14 färgas möjligen av det). Apostlagärningarna nämner inte dessa kriser. Vi hör att Petrus vandrade från plats till plats. Han stärkte enheten mellan lokalkyrkorna – en påves uppgift i alla tider. Denna ödmjuke apostelledare var tydligen efterfrågad, inte minst när det ryktades att han botade sjuka. Kvinnan Tabita (Dorkas) levde ett exemplariskt kristet liv. Hennes namn betyder Hinden. ”Änkorna” var möjligtvis en särskild grupp inom kyrkan (jfr 1 Tim 5:3), dvs. fromma kvinnor för vilka världen var ”död” – de levde helt för Gud (jfr Gal 6:14), en sorts dåtida nunnor/diakonissor (hos den helige Ignatius av Antiokia från 110-talet nämns sådana ”jungfrur som kallas änkor”, Ignatius brev till smyrnierna, 13:1, i *De apostoliska fäderna*, Artos förlag). De skjortor och mantlar som Dorkas hade gjort var antagligen till fattiga, de visas i så fall fram för att förmå Petrus att be för henne. Lukas låter oss förstå att Petrus var på samma nivå som forntidens största undergörande profeter, Elia och Elisha (jfr 1 Kung 17:17 f; 2 Kung 4:32 f).

Evangelium: **Joh 6:60-69** (*Till vem skulle vi gå? Du har det eviga livets ord*)

Jesu tal om eukaristin upplevs som skandalöst. Det äger rum i Galileen men har likheter med den senare skärtorsdagen i Jerusalem: på liknande sätt som där i Getsemane talar Jesus redan här om motsatsen mellan ”anden” och ”köttet” (v. 63; jfr Mark 14:38; Matt 26:41). Vi förbereds på att Judas ska förråda Jesus, vilket verkligen hände på skärtorsdagen i samband med den sista måltiden. Många lärjungar överger nu Jesus, precis som de flyende apostlarna senare i Getsemane kommer att göra. Johannes vill möjligen visa att det redan tidigt var *Jesu idé om en sonande offerdöd* som splittrade anhängarna. Judas kände förmodligen redan här i Galileen en motvilja mot Jesus. *Vad vill Jesus egentligen? Bli en sorts offerdjur? Är det så vi ska frälsa Israel? Vore det inte att kapitulera? Man äter offerdjurens kött – är det därför som Jesus talar om att vi ska ”äta” hans kött?* Senare, vid instiftande av eukaristin, förstod Judas att Jesus menade allvar. Då lämnade han kretsen kring Jesus. Så kan det ha gått till. Johannes kanske visar att grunden till förräderiet lades redan i Galileen. Han var med, och vet hur det gick till.

Min vän som jag litade på och som delade mitt bröd, han trampar på mig (Ps 41:10).